

Els drets humans: perspectiva històrica.

Prof. Ana Ancheta Arrabal

DRETS HUMANS I EDUCACIÓ

de 3r Pedagogia

Què entenem per drets humans?

<http://www.unidosporlosderechoshumanos.es/what-are-human-rights/>

Introducció

- Drets humans: els que posseeixen els éssers humans, per la seua condició de ser-ho.
- Són universals, incondicionals i inalienables.
- La història dels drets humans sorgeix del naixement de les societats. Tota societat es construeix sota uns principis morals (“no faces als altres el que no vulgues per a tu”).
- No tots els sistemes morals són respectuosos amb els drets humans (ex. negar la igualtat de drets a les dones).

Cronologia dels drets humans

- 2350 aC. Codi d'Urukagina. Es coneix només per les referències incloses en documents posteriors. Consistia en una recopilació d'ordenances o lleis dictades pels reis de Mesopotàmia anteriors a Urukagina.
- 2050 aC. Codi d'Ur-Nammu (Mesopotàmia). Primer codi jurídic escrit que es coneix. Es basava en un sistema jurídic que establia jutges especialitzats, el testimoniatge sota jurament i la facultat dels jutges d'ordenar al culpable la indemnització de perjudicis.
- 1700 aC. Codi d'Hammurabi. Redactat per Hammurabi, rei de Babilònia. Hi apareix per primera vegada la llei del Talió.
- 1250 aC. Els deu manaments. Segons la tradició jueva, el profeta Moisès va rebre aquesta llista de deu preceptes directament de Déu.
- 1280 a 880 aC. Codi de Manú. Recopilació escrita de normes jurídiques transmises de generació en generació. Constituïa la base del sistema de castes de l'Índia, que classificava els individus segons el seu rang social. El càstig només s'utilitzava com a últim recurs. Els membres de les castes superiors eren castigats amb més severitat que els de les inferiors.
- 621 aC. Codi de Dracó (Atenes). Primeres lleis escrites de Grècia. Redactat per Dracó, era un codi jurídic extremadament sever. S'hi disposava que només l'estat tenia la potestat de castigar les persones acusades de crims.
- 630 aC. Naixement de Zaratustra, fundador a Pèrsia del zoroastrisme (religió monoteïsta amb molts trets en comú amb el judaisme).
- 600 aC. Llei de Licurg, rei d'Esparta. Transmeses oralment, no van ser escrites. Van ser dictades per donar suport al règim militar espartà. Els infants eren educats per a la guerra; si naixien amb alguna deformitat eren executats. El pitjor crim era rendir-se en la batalla.
- 590 aC. Codi de Soló. Actualització i suavització del Codi de Dracó, elaborat per l'atenès Soló.
- 560 aC. Naixement de Buda, fundador del budisme (no es basa ni en revelacions divines ni en dogmes de fe, insta la investigació, l'entrenament mental, la disciplina ètica i l'estudi com a mitjans per eradicar la insatisfacció i el sofriment).
- 550 aC. Naixement de Confuci, fundador del confucianisme (insta la bona conducta en la vida i el bon govern de l'estat, l'harmonia social com a mitjà d'aconseguir una societat justa, promou la caritat, la justícia, el respecte de la jerarquia, la cura de la tradició, l'estudi i la meditació).

Cronologia dels drets humans

- 500 aC. Inici de la difusió del taoisme. Posant l'accent en la individualitat i la espontaneïtat, a la Xina va suposar un contrapunt als aspectes més organitzatius i socials del confucianisme.
- 450 aC. Llei de les Dotze Taules. S'ha conservat parcialment a través de cites posteriors. Aquestes lleis eren aplicables als ciutadans de la República romana, i constitueixen la base del dret públic i del dret privat moderns. Estableixen un procediment per a jutjar els culpables de delictes i un mecanisme en virtut del qual la part ofesa pot reclamar indemnització de perjudicis a la part culpable. El principi essencial és que la llei ha de ser escrita: la justícia no ha de quedar en mans de l'apreciació discrecional dels jutges.
- 350 aC. Codi de Li Kui. Primer codi imperial de Xina. Recull disposicions sobre el robatori, la presó, la detenció i altres normes generals. Va servir de model per al posterior codi Tang.
- 30 a 33. Predicació de Jesús de Natzaret proclamant la dignitat i igualtat dels éssers humans.
- 313. Edicte de Milà. Reconeixement del dret a la llibertat religiosa (anul·lada el 392 per Teodosi el Gran).
- 529. Codi de Justinià. L'emperador bizantí Justinià porta a terme la codificació del dret romà, el Corpus Iuris Civilis. Moltes màximes jurídiques que encara es fan servir en deriven. És l'origen de la noció moderna de justícia i fins i tot de la mateixa paraula.
- 570. Naixement de Mahoma, fundador de l'Islam (considera Jesús de Natzaret un profeta; es basa en la professió de fe, l'oració, l'almoïna, el dejuni -ramadà- i la peregrinació a La Meca).
- 653. Codi Tang. Enumera els delictes i les seues penes en 501 articles, modifica els codis xinesos precedents i uniformitza els procediments.
- 1100. Primera Escola de Dret, a Bolonya. Fundada pel jurista italià Irnerius. Va contribuir a recuperar el Corpus Iuris de Justinià i a difondre el Dret Romà per tota Europa.
- 1215. Carta Magna. El rei Joan Sense Terra d'Anglaterra va signar la Carta Magna i va concedir diversos drets als seus barons i al seu poble. Per primera vegada, un rei es va comprometre a complir la llei i, en cas contrari, els barons podien acusar-lo. Es considera la base del dret comú anglès.
- 1492. Expulsió dels jueus d'Espanya per part dels Reis Catòlics i arribada de Colom a Amèrica.

Cronologia dels drets humans

- 1532. Francisco de Vitoria: 'De indis' (contra els abusos comesos a les terres conquerides a Amèrica, hi afirma que els indis no eren éssers inferiors, sinó que tenien els mateixos drets que la resta de les persones).
- 1542. Bartolomé de las Casas: Brevíssima relació de la destrucció de les Índies.
- 1598. Edicte de Nantes sobre la llibertat religiosa.
- 1609. Expulsió dels moriscos d'Espanya per Felip III.
- 1625. Hugo Grotius: De iure belli ac pacis (primer tractat sistemàtic sobre el dret internacional).
- 1628. Petició de Drets (Anglaterra). Reclamava la protecció dels drets personals i patrimonials. Va ser rebutjada pel rei Carles I.
- 1679. Acta d'Habeas Corpus (Anglaterra). Prohibia les detencions sense ordre judicial. Història dels drets humans.
- 1689. Declaració de Drets (Anglaterra). Consagrava els drets recollits en els textos anteriors. La seua intenció era limitar els poders de la reialesa i que aquests quedaren sotmesos a les lleis aprovades pel parlament anglès.
- 1751. Diderot. Publicació del primer volum de l'Enciclopèdia.
- 1762. Rousseau: El contracte social.
- 1763. Voltaire: Tractat de la tolerància.
- 1764. Beccaria: Tractat dels delictes i les penes (contra la pena de mort i la tortura).
- 1776. Declaració de Drets (Virgínia).
- 1776: Declaració d'Independència dels Estats Units. Per primera vegada un govern va rebutjar la idea que un determinat poble tenia dret a governar-ne uns altres.
- 1786. Codi criminal de Toscana (abolició de la pena de mort per Leopold I, després restablerta)
- 1787. Codi penal austríac (abolició de la pena de mort, després restablerta).

Cronologia dels drets humans

- 1787. Fundació de l'Associació anglesa per a l'abolició del comerç d'esclaus, a Londres.
- 1787. Constitució dels Estats Units. Defineix les branques del govern (judicial, legislatiu i executiu) i en delimita les facultats. Estableix també que és superior a qualssevol altres lleis, estatals o federals.
- 1789. Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà. Proclamava la igualtat de tots els ciutadans "homes" francesos, igual que la declaració americana feia amb els ciutadans americans.
- 1791. Carta de Drets americana. Les primeres 10 esmenes a la Constitució dels Estats Units de 1787. Inclouen la llibertat d'expressió, de premsa, de religió, el dret a judici per jurat, la protecció contra càstigs cruels i contra registres injustificats (al llarg dels anys se li aniran afegint diferents esmenes).
- 1791. Olimpia de Gouges: Declaració dels Drets de la Dona i de la Ciutadana.
- 1792. Mary Wollstonecraft: Vindicació dels drets de la dona.
- 1792. Abolició del comerç d'esclaus per Dinamarca.
- 1794. Abolició de l'esclavitud a les colònies franceses (derogada per Napoleó el 1802)
- 1804. Codi Napoleònic. Consagrava molts dels principis resultants de la Revolució Francesa, com la llibertat individual, la igualtat davant la llei, el caràcter laic de l'Estat. Va incorporar la major part del dret romà, i es va convertir en un model per als sistemes legals basats en el dret civil. La llei era escrita (no desenvolupada pels jutges cas a cas) i estava redactada en un llenguatge senzill, de manera que el poble la pogués entendre. Regulava molts assumptes de dret privat com propietat, successions i contractes.
- 1807. Prohibició del comerç d'esclaus pel Parlament britànic.
- 1808. Prohibició del comerç d'esclaus per part dels Estats Units.
- 1808. Constitució de Baiona (abolició de la tortura a Espanya).
- 1812. Constitució de Cadis.

Cronologia dels drets humans

- 1832. Fundació de la Societat Antiesclavista Americana, als Estats Units.
- 1833. Abolició de l'esclavitud a tots els territoris britànics.
- 1848. Marx i Engels: Manifest comunista.
- 1848. Declaració de Sèneca Falls.
- 1858. Emancipació dels serfs a Rússia.
- 1864: Convenció de Ginebra. Acord que reconeix un mínim de drets humans en temps de guerra, com ara la protecció del personal mèdic militar i el tractament humanitari als ferits. Per primera vegada s'hi estableix alguna norma de decència humana durant els temps de guerra.
- 1865. Abolició de l'esclavitud als Estats Units (Tretzena esmena de la Constitució Americana).
- 1869. John Stuart Mill: *La subjugació de les dones*.
- 1873. Abolició de l'esclavitud per Espanya a Puerto Rico (1880, a Cuba).
- 1893. Concessió del dret de sufragi a la dona a Nova Zelanda.
- 1893. Sufragi universal a Bèlgica (1896 als Països Baixos, 1898 a Noruega).
- 1902. Dret de sufragi de la dona a Austràlia (el sufragi universal no va arribar a Austràlia fins a 1962; anteriorment, els aborígens no podien votar).
- 1906. Finlàndia és el primer país europeu que atorga el sufragi femení.
- 1913. Sufragi femení a Noruega (1915 a Dinamarca, 1918 a Alemanya, Gran Bretanya -major límit d'edat- i URSS, 1920 als Estats Units, 1921 a Suècia).
- 1917. Constitució mexicana. Culminació de la revolució iniciada el 1917. Va ser la primera constitució, abans que la de Weimar, amb un catàleg de drets socials.

Cronologia dels drets humans

- 1917. Revolució russa.
- 1919. Constitució de Weimar, Alemanya. Juntament amb drets individuals es proclamen drets socials com la protecció a la família, l'educació, sistema d'assegurances i el dret al treball.
- 1919. Societat de Nacions, amb seu a Ginebra (Suïssa), creada pel tractat de Versalles. Es va dissoldre el 18 d'abril de 1946 en crear-se l'Organització de les Nacions Unides (ONU). Perseguia els principis de la cooperació internacional, l'arbitratge dels conflictes i la seguretat col·lectiva.
- 1919. Creació de l'Organització Internacional del Treball (OIT), adherida inicialment a la Societat de Nacions.
- 1923. Abolició de l'esclavitud a l'Afganistan (1924 a L'Iraq, 1926 a Nepal, 1929 a Pèrsia).
- 1926. Convenció sobre l'Esclavitud.
- 1931. Sufragi femení a Espanya.
- 1932. Abolició de la pena de mort a Espanya (reintroduïda el 1934 i novament abolida el 1978).
- 1937. Abolició de l'esclavitud a Bahreim. Història dels drets humans.
- 1945-1946. Procés de Nuremberg. Judici als oficials nazis per crims contra la humanitat durant la Segona Guerra Mundial.
- 1945. Creació de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), hereva de la Societat de Nacions.
- 1948. Declaració Universal dels Drets Humans.
- 1959. Declaració dels Drets de l'Infant.
- 1963. Declaració de les Nacions Unides sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació Racial.
- 1964. Llei de Drets Civils (Estats Units). Prohibició de la discriminació racial.

Cronologia dels drets humans

- 1965. Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació Racial (entrada en vigor: 1969).
- 1964. Llei de Drets Civils (Estats Units). Prohibició de la discriminació racial.
- 1965. Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació Racial (entrada en vigor: 1969).
- 1966. Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (entrada en vigor: 1976).
- 1966. Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (entrada en vigor: 1976).
- 1967. Declaració sobre l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona.
- 1968. Convenció sobre la imprescriptibilitat dels crims de guerra i dels crims de lesa humanitat.
- 1979. Convenció sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra la Dona (entrada en vigor: 1981).
- 1989. Convenció sobre els Drets del l'Infant (entrada en vigor: 1990).
- 1994. Fi de la segregació racial a Sud-àfrica.
- 1998. Detenció de Pinochet a Londres, a instància de les autoritats judicials espanyoles, i posterior trasllat a Xile per a ser jutjat.
- 1998. Estatut de Roma. Establiment de la Cort Penal Internacional (entrada en vigor: 2002).

Història de la conformació dels drets humans

CODI D'HAMMURABI (1760 AC)

Apareixen per primera vegada a Mesopotàmia normes per organitzar la societat.

Regulava la llei del Talió (principi de proporcionalitat mitjançant la violència)

A pesar de la seua duresa, era una llei innovadora per reprimir la violència social.

Història de la conformació dels drets humans

CILINDRE DE CIRO EL GRAN (559-529 AC)

Llei feta després de la conquesta de Babilònia per l'Imperi Aquemènida de Pèrsia (antic Iran)

Considerat el primer document de drets humans:

- ✓ Alliberà els esclaus
- ✓ Dret de culte
- ✓ Igualtat racial

Traduït als 6 idiomes oficials de l'ONU

Història de la conformació dels drets humans

CARTA MAGNA JOAN I D'ANGLATERRA (15/06/1215)

La redacta el poble, que va obligar a signar el rei Joan.

Dret d'intervenció de l'església, separada del govern.

Ciudadans lliures per posseir propietats i heretar-les.

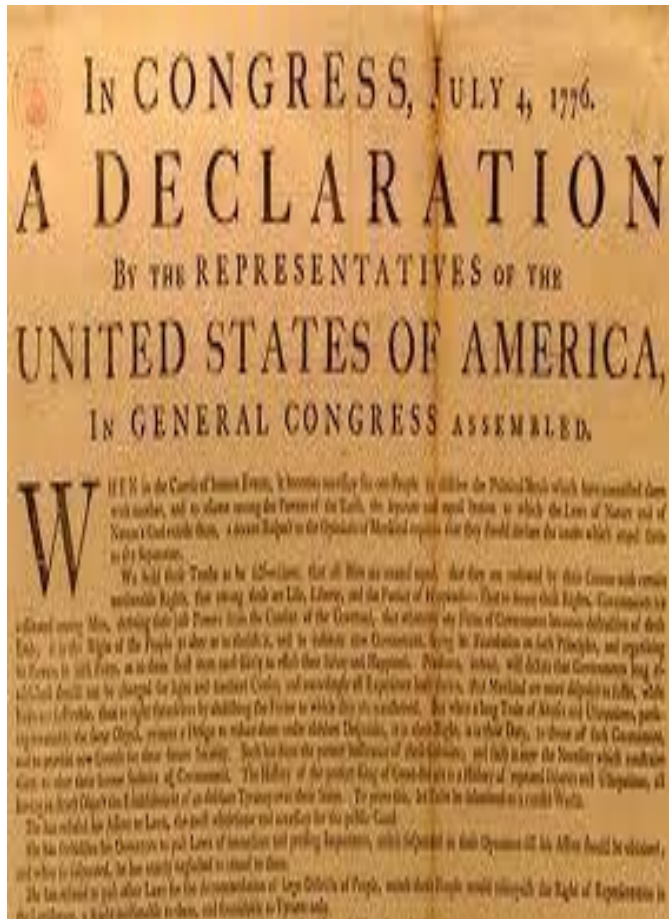
Protecció davant impostos abusius.

Dret de la viuda a decidir de no casar-se

Principis de garanties d'igualtat davant la llei.

Disposicions que prohibien el suborn i la mala conducta dels funcionaris.

Història de la conformació dels drets humans

Declaració d'Independència dels Estats Units (4/07/1776)

Consisteix en una enumeració de les competències dels estats independents i relacions federals

No conté una declaració de drets de les persones

Declaració de drets del poble de Virginia (12/07/1776)

Fins a 1791 (*Bill of Rights* amb deu esmenes)

Història de la conformació dels drets humans

Declaració de Drets de l'Home i el Ciutadà (Revolució Francesa, 26/08/ 1789. Incorporada a la Constitució de 1793)

Tots el ciutadans són iguals davant la llei, el treball i el fisc.

Drets: llibertat, propietat, seguretat i resistència a l'opressió.

La sobirania és del poble.

Presumpció d'innocència, etc.

Separació de poders.

Història de la conformació dels drets humans

La Declaració dels Drets de la Dona d'Olympe de Gouges (1791)

DÉCLARATION DES DROITS DE LA FEMME ET DE LA CITOYENNE,

A décréter par l'Assemblée nationale dans ses dernières séances ou dans celle de la prochaine législature.

P R É A M B U L E.

Les mères, les filles, les soeurs, représentantes de la nation, demandent d'être constituées en assemblée nationale. Considérant que l'ignorance, l'oubli ou le mépris des droits de la femme, sont les seules causes des malheurs publics et de la corruption des gouvernements, ont résolu d'exposer dans une déclaration solennelle, les droits naturels, inaliénables et sacrés de la femme, afin que cette déclaration, constamment présente à tous les membres du corps social, leur rappelle sans cesse leurs droits et leurs devoirs, afin que les actes du pouvoir des femmes, et ceux du pouvoir des hommes pouvant être à chaque instant comparés avec le but de toute institution politique, en soient plus respectés, afin que les réclamations des citoyennes, fondées désormais sur des principes simples et incontestables, tournent toujours au maintien de la constitution, des bonnes mœurs, et au bonheur de tous.

En conséquence, le sexe supérieur en beauté comme en courage, dans les souffrances maternelles, reconnaît et déclare, en présence

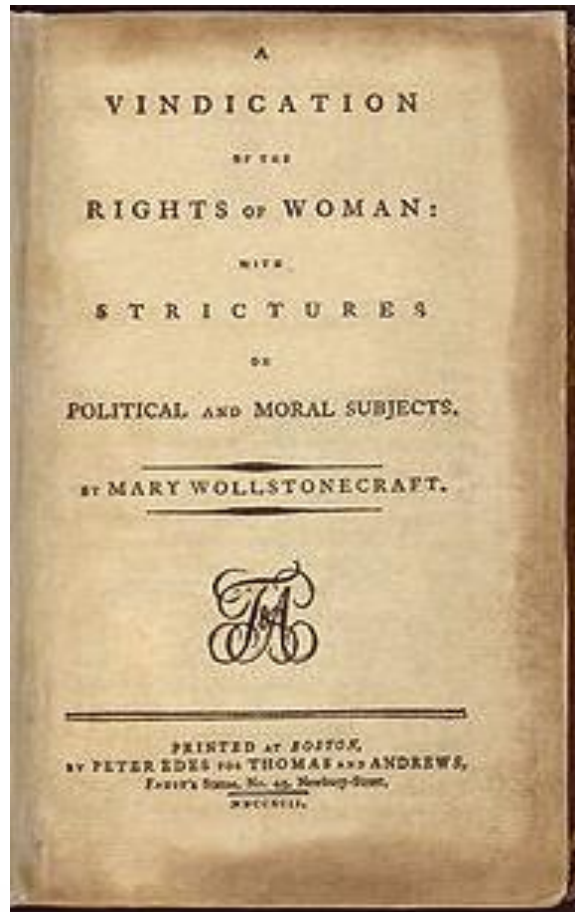
A pesar dels intents de la precursora, no es van incloure a la Constitució

Condorcet va reclamar el sufragi femení i l'educació de les dones amb criteri nacional

Robespierre va enviar Olympe de Gouges a la guillotina

Fita històrica de reclamació dels drets de la dona i de la ciutadana

Història de la conformació dels drets humans

A Vindication of the Rights of Women (Mary Wollstonecraft, 1793)

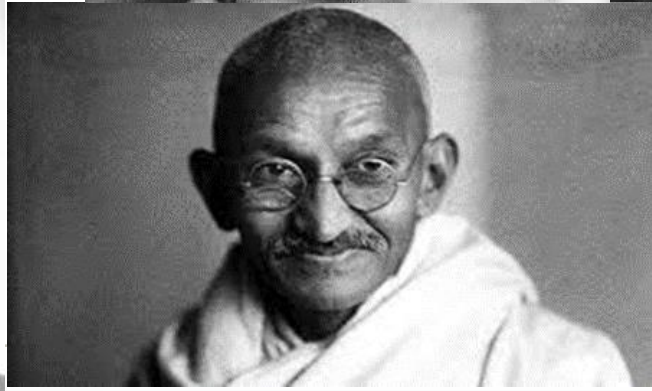
Assaig en el qual l'autora reclamava una educació igualitària.

Igualtat davant la llei.

Va sorgir en ple debat, a Gran Bretanya, per la impregnació del debat a França.

Història de la conformació dels drets humans

De quin context surt la Declaració dels Drets Humans (1948)?

Troba l'
impostor/a

PRECEDENTS HISTÒRICS

Les revolucions lliberals i la lluita obrera.

Les democràcies modernes.

La II Guerra Mundial i els crims contra la humanitat.

La lluita contra la impunitat.

La necessitat de legislar els nous delictes contra la humanitat

La creació de l'ONU i la votació de la seua Assemblea General el 10 de desembre de 1948.

CARTA INTERNACIONAL DE DRETS HUMANS

NACIONES UNIDAS

La creació de les Nacions Unides i fundació en 1945 fou, inicialment, per debatre algunes conseqüències de la guerra, però, fonamentalment, per impedir que els horribles successos que acabaven de tenir lloc no es repetiren en el futur, ajudant a aconseguir que la idea dels drets humans obtinguera reconeixement formalment i universalment.

Els fundadors de les Nacions Unides van reaccionar enfront dels horrors de la Segona Guerra Mundial posant l'accent en els drets humans a l'hora de redactar la Carta fundacional.

En la Conferència de San Francisco, en la qual la Carta va ser aprovada, quaranta organitzacions no governamentals van pressionar els delegats i van aconseguir que es prestara una atenció considerable als drets humans.

CARTA INTERNACIONAL DE DRETS HUMANS

Primera reunió de l'Assemblea General de l'ONU, a Londres, l'any 1946

La Carta de les Nacions Unides es va signar a San Francisco el 26 de juny de 1945.

Els articles de la Carta tenen el valor de legislació internacional positiva ja que la Carta és un tractat i per tant un document vinculant.

Tots els estats membres de les Nacions Unides han de complir de bona fe les obligacions que han contret a través de la Carta, incloent-hi la de fomentar el respecte dels drets humans i la de cooperar amb les Nacions Unides i amb altres nacions per aconseguir aquest fi.

No obstant això, la Carta no fixa uns drets determinats ni tampoc maneres d'aplicar-los als estats membres.

Declaració Universal dels Drets Humans

(10.12.1948)

Sota la presidència d'Eleanor Roosevelt, activista dels drets humans i vídua de l'antic president dels Estats Units, Franklin Roosevelt, la Comissió es va encarregar de definir els drets i les llibertats bàsiques.

Composta originalment per 18 estats membres, la Comissió de Drets Humans, avui amb 53 membres, es reuneix anualment a Ginebra per analitzar assumptes relatius als drets humans, desenvolupar i codificar noves normes internacionals i realitzar recomanacions als governs junt amb les organitzacions no governamentals, que exerceixen també un paper actiu.

Després de llargues consideracions i 1.400 rondes de votacions de pràcticament cada paraula i cada clàusula, l'Assemblea General va aprovar la Declaració Universal dels Drets Humans el 10 de desembre de 1948 a París en el llavors recentment construït Palais de Chaillot.

Declaració Universal dels Drets Humans

(10.12.1948)

La Declaració, que expressa de forma clara els drets individuals i les llibertats de tots, constitueix el pilar de la legislació del segle XX sobre drets humans i el punt de referència per al moviment a favor dels drets humans universals.

La Declaració Universal es fonamenta en el principi bàsic que els drets humans emanen de la dignitat inherent a cada persona. Aquesta dignitat i el dret a la llibertat i a la igualtat que se'n deriven són innegables.

Encara que la Declaració no té el caràcter políticament obligatori d'un tractat, sí que gaudeix d'una acceptació universal.

Molts països citen la Declaració o n'inclouen disposicions en la seua legislació fonamental o en les seues constitucions. I nombrosos pactes, tractats i convencions aconseguits després de 1948 l'han presa com a punt de partida.

CARTA INTERNACIONAL DE DRETS HUMANS

NACIONES UNIDAS

- *Declaració Universal de Drets Humans*, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides en la Resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948
- *Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics*, adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides amb la Resolució 2200A (XXI), de 16 de desembre de 1966, entrada en vigor el 23 de març de 1976
- *Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals*, adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides amb la Resolució 2200A (XXI), de 16 de desembre de 1966 i entrada en vigor el 3 de gener de 1976
- *Protocol Facultatiu del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics* (16 desembre 1966)
- *Segon Protocol Facultatiu del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, destinat a abolir la pena de mort* (15 desembre 1989)

CLASSIFICACIÓ DELS DRETS HUMANS

Drets de 1a generació: drets fonamentals i drets polítics.

Drets de 2a generació: drets econòmics.

DRETS DE PRIMERA GENERACIÓ

- **Drets fonamentals:** dret a la vida, dret a la llibertat, dret a la seguretat, drets civils...
- **Drets polítics:** llibertat de reunió, llibertat d'associació, llibertat d'expressió...
- Tenen com a origen les Declaracions de Drets Humans del segle XVIII.

DRETS DE SEGONA GENERACIÓ

Són els drets econòmics: dret a l'educació, dret al treball, dret a igual salari per igual treball, dret al descans i a l'oci...

Tenen com a origen les lluites obreres al llarg del segle XIX

Validesa i legitimitat actual

Els drets humans són universals i inalienables.

Mostren l'ideal de futur de la humanitat, i l'exigència d'un present més just.

Marquen l'esperit utòpic d'un món que és millorable i cal millorar.